

MUDr. Josef Richter, CSc. (*8. 2. 1935–†13. 8. 2024)

Dne 13. srpna 2024 zemřel ve věku 89 let další z účastníků slavné éry československé imunologie 60. a 70. let minulého století MUDr. Josef Richter, CSc. Znal se s mnohými osobnostmi z generace „Pražské imunologické školy“, kteří svou práci a mezinárodními aktivitami v té době významně a nesmazatelně přesáhli hranice tehdejšího Československa a dodnes se na tuto dobu vzpomíná jako na „zlatou éru československé imunologie“. Šťastnou časovou koincidencí bylo i to, že v téže době se začal utvářet nový obor „klinická imunologie“ a osobní provázanost „vědecké“ a „klinické“ komunity byla pro nově se rodící obor doslova požehláním.

MUDr. Josef Richter, CSc., se narodil 8. 2. 1935. Promoval v roce 1960 na LFH UK Praha a od té doby pracoval v Krajské hygienické stanici v Ústí nad Labem, od roku 2003 ve Zdravotním ústavu se sídlem v Ústí nad Labem. Po složení atestace z lékařské mikrobiologie I. stupně (1963) a II. stupně (1967) se jeho odborný zájem plně soustředil na budování samostatného imunologického pracoviště v Ústí nad Labem: samostatné imunologické oddělení v rámci mikrobiologického odboru KHS Ústí nad Labem (1973), později samostatný imunologický odbor (1984). Atestaci z „klinické imunologie“ složil v 70. letech před komisí jmenovanou ministerstvem zdravotnictví pro tehdy de facto ještě neexistující specializační klinický obor. Hodnost kandidáta lékařských věd získal v roce 1982. V období let 1985–1990 zastával funkci hlavního odborníka MZ pro obor Lékařská imunologie.

Jeho první oblastí zájmu byla mikrobiologie, především antiinfekční imunita (např. zoonózy, konkrétně *F. tularensis* nebo fluorescenční průkaz *M. tuberculosis*). Velmi brzy ale u něj zvítězil zájem o tehdy se rodící nový medicínský obor, budoucí Klinickou imunologii a alergologii. Ústeckou imunologii budoval dr. Richter velkoryse s nepřehlédnutelným badatelským zaujetím. Vedle kvalitní laboratorní diagnostiky se rozvíjela

úspěšná spolupráce s řadou klinických oborů. Pracoviště disponovalo i kvalitní laboratoří preparativní biochemie, kde probíhal od 70. let výzkum a příprava imunomodulátorů (např. Thymosin frakce 5 a humánní transfer faktor). Nelze nepřipomenout, že první perorální bakteriální vakcína byla připravena v rámci Československa právě v Ústí a perorální forma xenogenního (vepřového) transfer faktoru (dnes přípravek IMUNOR®) vznikla na ústecké imunologii také jako realizace myšlenky dr. Richtera.

Pepík, jak jsme mu všichni my mladší po krátkém čase působení na oddělení mohli říkat, byl člověk velmi přátelský, imponující odborným rozhledem a zcela jistě lze říci, že byl charismatická osobnost. Ano, byla to nepochybně i Pepíkova osobnost (vedle dobrého jména pracoviště), co postupně přivedlo do Ústí další mladé následovníky, kteří pomáhali budovat dobré jméno a kredit ústecké imunologie. Snad lze pro doložení tohoto tvrzení uvést, že do Ústí se přijížděly podívat osobnosti české/československé jak teoretické, tak klinické imunologie, aby se „podívali, jak se to dělá...“.

Ve výčtu oblastí, kde dr. Richter a ústecká imunologie zanechali viditelnou stopu, je nutno dále uvést sledování změn imunitní reaktivity organismu při monitorování dopadů životního a pracovního prostředí na zdravou populaci. I v této oblasti vznikla řada prioritních výsledků, které ale díky dobově specifickým podmínkám nebylo možné vždy publikovat. Dalo by se hovořit i o vzniku nového oboru „preventivní imunologie“ či „ekoimunologie“ a nebo, jak s mírnou ironií v hlase říkali naši přátelé, „průmyslová imunologie“.

Později v 90. letech se věnoval problematice vlivu nutriční na fyziologii imunitního systému a vlivu kouření na imunitu. V závěru odborné kariéry vedl ve Zdravotním ústavu spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací jako jeden z koordinátorů programu „Regions for Health Network in Europe“. Dr. Richter za svůj život publikoval více než 200 publikací a podílel se na

6 monografiích a učebnicích a přednesl nesčetně odborných sdělení – byl vyhledávaným a velmi dobrým řečníkem.

O Pepíkových narůstajících zdravotních problémech v posledních několika letech jsme věděli. Vždy se ale podařilo problémy vyřešit. Proto jsme věřili i tentokrát, že pobyt na kardiologii Masarykovy nemocnice skončí nakonec dobře a Pepíka přivítáme na 32. Severočeské imunologické konferenci. Osud ale rozhodl jinak.

Osobnost dr. Richtera si připomeneme na několika následujících odborných setkáních a prosíme všechny, kteří ho znali a měli rádi, aby mu věnovali tichou vzpomínku. Pepík si to opravdu zaslouží.

RNDr. Vlastimil Král, CSc. a MUDr. Dalibor Jílek, CSc.

Po dohodě šéfredaktorů byl příspěvek otištěn i v časopise Zprávy Centra epidemiologie a mikrobiologie.

MUDr. Blanka Horová (*5. 6. 1947 – †8. 7. 2024)

S hlubokým zármutkem oznamujeme, že nás dne 8. 7. 2024 opustila paní primářka MUDr. Blanka Horová.

Narodila se 5. 6. 1947 v Lobči. V roce 1973 promovala na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jejím prvním pracovištěm byla Mikrobiologická laboratoř v Ústí na Labem. V roce 1975 přešla do Prahy na Mikrobiologické oddělení nemocnice Bulovka, kde pracovala doposud, od roku 1987 jako primářka. V letech 1984 až 1987 přechodně vedla laboratoř TBC v Kateřinské ulici v Praze.

Své nejen odborné, ale i organizační schopnosti osvědčila jako náměstek LPP pro laboratorní obory v nemocnici Bulovka. Po několikaletém úsilí dokázala laboratoře mikrobiologie, hematologie, biochemie a patologie sjednotit do jednoho celku. Pod jejím odborným dohledem byl zrekonstruován pavilon č. 8 v nemocnici Bulovka, a vytvořen tak „pavilon Centrálních laboratoří“, který 7 let řídila.

Paní primářka byla známa jako vynikající odborník, se skutečným zápallem pro obor lékařské mikrobiologie. Tento svůj nakažlivý entusiasmus dokázala přenést i na své okolí. Vždy jsme obdivovali její vytrvalost a maximální úsilí k nalezení odpovědi na otázky, které přináší laboratorní praxe ve vztahu ke konkrétní situaci, konkrétnímu pacientovi. Proto byla také vyhledávána kliniky, které uměla pozorně vyslechnout a následně jim fundovaně poradit. Zejména její zkušenosti s anti-

biotickou léčbou vycházely z dlouholeté konzultační praxe a hlubokých znalostí dané problematiky. Vždy prosazovala komplexní pohled na pacienta, tedy nejen ve vztahu k mikrobiologickým nálezům, ale i dalším laboratorním výsledkům a klinickému obrazu. Svou příkladnou profesionalitou, aktivní účastí na seminářích a kongresech se mimo jiné snažila zvýšit prestiž i popularitu oboru, ve kterém byla uznávanou autoritou. Nelze zapomenout ani na její inspirativní komentáře, které zaznívaly v diskusích a stávaly se často podnětem pro další zamyšlení.

Je ale třeba také dodat, že to nebyla jen mikrobiologie, kterou měla jako svého koníčka a poslání, ale byla to i její velká láska k umění, především hudbě.

Bude nám velmi chybět její smysl pro kolegiální, velká míra empatie a vstřícný, mnohdy až mateřský přístup k nám, jejím spolupracovníkům.

S paní primářkou Blankou Horovou odchází skutečná osobnost oboru mikrobiologie, osobnost mimořádně lidská.

MUDr. Elka Nyčová

a kolektiv Oddělení klinické mikrobiologie, FNB Praha

Po dohodě šéfredaktorů byl příspěvek otištěn i v časopise Zprávy Centra epidemiologie a mikrobiologie.